

Verksamheten vid Valsörarnas fågelstation 2015

JAN HÄGG

Översättning: Anette Bäck

Rapporten i sin helhet (på finska) finns på OAs hemsida www.oa.fi

Sammanfattning

Verksamheten på Valsörarnas biologiska station, också känd som Valsörarnas fågelstation, inleddes officiellt år 1966 under ledning av Ostrobothnia Australis. Således har året som passerat utgjort fågelstationens 50:e verksamhetsår och år 2016 fyller stationen 50 år. I andra sammanhang räknar man med att den egentliga verksamheten inleddes först efter stationens omfattande reovering år 1967. För att fira att stationen fyller jämnt görs den årliga sammanfattningen om dess verksamhet något mer omfattande under de närmaste åren.

Stationens 50:e verksamhetsår har med tanke på observationer och uppföljning av migration varit mer sparsam än föregående år, även om skärgårdsfågelundersökningarna under våren och sommaren gav betydande mervärde till stationens verksamhet. Både under våren och sommaren pågick observations- och forskningsverksamhet under närmare en månad, vilket utgör närmare hälften av stationens bemanningsdagar. Under hösten bemannades stationen drygt en månad. Verksamhetens tyngdpunkt låg då på ringmärkning av pärlugglor och uppföljning av flyttande fåglar.

Under året bemannades stationen totalt 87 dygn med fågelverksamhet som huvudsyfte. Till detta har klart bidragit uppföljningen av häckande fåglar i ytterskärgården. De personer som haft de längsta bemanningsperioderna är: Ralf Wistbacka (21 dygn), Markus Sundell (21 dygn), Tuija Wärén (14 dygn), Tapio Osala (13 dygn), Jan Hägg (12 dygn) och Jouni Kannonlahti (10 dygn). Totalt har ca 21 personer bemannat stationen under året. Som stationsskötare

Jan Hägg, Mikael Molander, Karl Hamberg och Håkan Hägg på stationstalko den 12 september 2015. Foto: Gun Dahlvik.

fungerade Niclas Fritzén och för båtskjutsarna till Valsörarna anlätades i likhet med föregående år Ulf Rönnblad.

Våren

Våren anlände tidigt. Redan i april var området kring Valsörarna fritt från is och stationsverksamheten kunde inledas. Stationen bemannades 23.4–3.5 samt 8–21.5, totalt 25 dagar. Under de första 15 dagarna låg tyngdpunkten på observation och uppföljning av flyttande fåglar, medan de därpå följande 1,5 veckorna ägnades åt uppföljning av ytterskärårdens häckande fåglar. Perioden för uppföljning av flyttande fåglar var kort och inföll tidsmässigt innan den egentliga arktiska flyttningen. Av denna orsak var bemanningen bristfällig med tanke på uppföljning av flera arter, speciellt de arktiska arterna. Som

I september fick stationen besök av mindre flugsnappare. Foto: Jan Hägg.

exempel kan nämnas att av lomfåglarna noterades under vårsäsongen endast 415 individer, av svärta och sjöorre totalt knappa 6000.

Även observationerna av intressanta arter var sparsamma. Av periodens toppnoteringar kan nämnas t.ex. ett snatterandspår som observerades i Gra-

ven (16.5), två individer av sillgrissla (10.5), en gråspett som hördes under några dagar på Ebbskär (28–30.4) samt observationer av svart rödstjärt i närheten av sjöbevakningsstationen (2.5 och 8.5).

Sommaren

Under den gångna sommaren var det dags för den återkommande uppföljningen av häckande skärgårdsfåglar. Den andra veckan i maj inleddes den första inventeringsrundan under Ralf Wistbackas ledning. Under slutet av juni och början av juli (22.6–1.7) genomfördes uppföljningens andra och sista skede. Resultaten har publicerats i en separat rapport, i vilken framgår att flertalet arter minskat (bland annat ejder och silltrut) samtidigt som andra ökat (t.ex. knölsvan och skrattmå). I samband med inventeringarna noterades också en häckande art som var ny för området (dvärgmå).

Vid sidan av skärgårdsinventeringarna hade fågelstationen under perioden normal bemanning och observationsverksamhet under 16 dagar. Av dessa förekom kortare bemanningsperioder under början och mitten av säsongen (10–12.6 och 13.7) och längre enhetliga perioder under slutet av säsongen (28.7–2.8 och 12–17.8). Förutom dessa förekom observationsverksamhet 4–6.6 och 11.7. Under dessa perioder gjordes några intressanta observationer. Årta observeras inte varje år i området, men i år konstaterades att arten häckat på huvudön; observation av ungar gjordes i området vid Käringsund och Törmeokroken (13.7 och 30.7). I augusti noterades en ringmärkt vigg, vilken hade blivit märkt i Marolles-Sur-Seineområdet i Frankrike år 2006. Av sommarens nattsångare påträffades busksångare sjungandes i åtminstone två revir i juni. En flodsångare intill flyttfågelobservationsplatsen gladde observatörer med sin nattliga sång 14.7.

Höst

Under hösten bemannades stationen nästan utan uppehåll från 10.9 till 19.10. Stationen var obemannad endast 30.9–2.10 samt 5.10, d.v.s. stationsverksamheten uppgick till en dryg månad (36 stationsdagar). Pärfluglor ringmärktes under största delen av bemanningsperioden och allmän observationsverksamhet pågick ungefär under en månad. Stationsringmärkning riktad till alla arter pågick under hösten under sex dagar (10–13.9 och 3–4.10).

Till höstens huvudaktiviteter har redan länge hört ringmärkning av pärl-

uggla. Arten har följts upp och undersökts utförligt på Valsörarna sedan år 1977, d.v.s. under 39 års tid. Under den gångna hösten flyttade färre pärlugglor än föregående år; trots många nätter med optimala väderförhållanden ringmärktes endast 110 individer och kontroller gjordes på nio olika redan ringmärkta individer (7,6 % av de infångade).

Av de nattaktiva ringmärktes under perioden tre hornugglor och en sparvuggla. Bland andra typiskt vandrande arter kan nämnas att svartmesarna i år vandrade i rikliga mängder, om än under en mycket kort period. Såväl talgoxens, mindre korsnäbbens som domherrens vandringar var aktivare än 2014. Däremot var blåmesens vandring sparsam och antalet individer nådde inte upp till förra årets nivå. Av stjärtmesen gjordes några få observationer och av talltita inte en enda.

Hösten är en fördelaktig tid för att göra observationer av ovanligare arter. Under den gångna hösten rörde taigasångaren på sig aktivare än någonsin förut i Finland, och också på Valsörarna bedömdes mellan sex och femton olika individer ha påträffats under tidsperioden 11.9–4.10. Hackspettarnas aktiva vandring syntes även på ön och till exempel individer av vitryggig hackspett påträffades nio dagar under tidsperioden 4–19.10 och individer av gråspett fyra dagar under perioden 7–18.10. Båda hackspettarna påträffades första gången på ön efter en paus på sju år. Andra intressanta noteringar var mindre flugsnappare 13.9, två flyttande skärnäppor 4.10 och ringmärkning av snösiska 4.10.

Totalt 169 arter observerade på stationen under året, vilket är något under långstidsmedeltalet (174). Ringmärktes gjordes 351 individer av 26 olika arter, vilket är flera än föregående år. Under det gångna året överskreds dessutom 50 000-gränsen för antalet ringmärkningar som gjorts på Valsörarna, enligt Ringmärkningsbyråns statistik.

Övrig stationsverksamhet

I börjet av året presenterades stationens verksamhet för andra aktörer som arbetar med ringmärkning. Vid ett ringmärkarmöte i Jyväskylä 31.1–1.2 ingick som en del av programmet en kort presentation av fågelstationernas verksamhet, varvid Valsörarnas verksamhet presenterades av Jouni Kannonlahti.

Under hösten uppgjordes en infomapp för stationens användare. I mappen finns information och instruktioner för dem som bemannar stationen (t.ex.

Den livliga hackspettvandringen märktes bland annat i form av gråspettar i oktober.
Foto: Christer Hangelin.

uppgifter som ska utföras och instruktioner för ifyllande av blanketter), och det är även tänkt att instruktioner för instrument och apparater ska samlas i denna. Mappen utvecklas och kompletteras ännu.

Under det gångna året har tekniken förbättrats för ringmärkningsverksamheten. Året innan togs en batteriförsedd ljudattrapp med usb-förstärkare i bruk för fångst av pärlugglor på nätplatsen. Nu anskaffades en likadan förstärkare (Kinter MA-600) med batterier för fångst av hornuggla. Till båda fångstplatserna införskaffades också tillräckligt effektiva men energisnåla nya högtalare. Slutligen slapp man även den sista högtalarkabeln som dragits över heden till fångstplatsen.

Av den biologiska stationens övriga forskningsverksamhet fortsatte undersökningarna av fladdermöss (KvarkenBats). Till stationen skaffades en fladdermusfälla och fladdermusattrapp. Under augusti och september ringmärktes 16 individer av taigafladdermus, 4 av nordfladdermus och 2 migrerande individer av trollpipistrell. Fyra av dessa (2 trollpipistreller, 1 taigafladdermus och 1 nordfladdermus) försågs med radiosändare. Spindelforskningen var under året sparsam, men likväl hittades fem för Valsörarna nya arter.

På den biologiska stationen genomfördes under året flera uppgifter som härrör till skötseln. Till exempel målades fönstren i stationens farstu och dörrens lister, bräderna på dess östra sida förnyades och stationens fönsterbräden reparerades. Övernattningsbekvämligheten förbättrades genom att nya madrasser skaffades till stationens sängar samt mörkläggningsgardiner till bastuns övernattningsdel. Till stationen införskaffades mörkläggningsgardiner redan under föregående år.